

Легенда львівського боксу — Антон Білий у фалеристичних пам'ятках 40-х років ХХ ст.

Степан Пахолко (Львів)
Ольга Мартин (Київ)

Серед українських фалеристичних пам'яток першої половини ХХ ст. особливе місце займають унікальні відзнаки, пов'язані з історією львівського боксу та легендарним львівським боксером Антоном Васильовичем Білим (1911–1984).

А. В. Білий народився у Львові в бідній ремісничій сім'ї. Рано залишившись без батька, разом з братом Михайлом, ще в юному віці змушені були працювати на різних некваліфікованих роботах, пов'язаних із значними фізичними навантаженнями. За спогадами самого Антона, працював у бригаді з ремонту трамвайних колій, то ж йому доводилось за зміну переносити до 1500 гранітних каменів. Значні фізичні навантаження швидко сформували м'язи та гарну статуру юнака [1].

Одного дня 1932 року Антон побачив на стадіоні «Сокола-Батька» у Львові виступи боксерів. Юнака вразила мужність та рухливість юнаків. Антон підійшов до тренера, що стояв поблизу рингу і запитав: «Чи можна прийти на тренування?». Тренер спортивного клубу «Погонь» Анджей Собеський запросив юнака на тренування.

Антон не міг дочекатися першого тренування... З перших уроків боксу Антон Білий почав швидко формуватися як непересічний боксер. На одному з перших тренувань з спаринг-партнером, не знаючи досконало специфіки такого тренування, послав партнера в нокаут! Антон добре відчував суперника, вдало маневрував на рингу, ухилився і завжди перехоплював атаку, контратакував, диктував суперникові свої умови проведення бою.

Переломним у боксерській біографії Антона став 1933 рік, коли він вперше вийшов на бій з суперником, який займався боксом три роки. У першому ж раунді А. Білий переконливим нокаутом переміг! Антон стає улюбленцем львів'ян, — жодні боксерські змагання не відбуваються без його участі. За перемоги в боях Антон був неодноразово нагороджений різноманітними медалями та жетонами. Деякі з його нагород вдалося виявити (рис. 1–3).

Перемога А. Білого накаутом над чемпіоном м. Шльонска Г. Курко.

Переможці конкурсу Найкращий спортсмен Західної України (А. Білий зправа).

Так у Львові з'явилася боксерська зірка, яку в народі називали «Тосько Білий». Часто Антон виступав за відомі польські клуби. Клубні перемоги швидко поширювали славу українського боксера з Львова, який здебільшого всі свої бої закінчував нокаутом. Тогочасні львівські газети кожну перемогу Антона Білого супроводжували

шквалом газетних публікацій [2].

До 1935 р. він провів понад 100 боїв, здобувши 94 перемоги! Навіть у програних боях більшість глядачів-поляків засвистували суддів, за несправедливий вердикт щодо українця!

На чемпіонаті Польщі у 1936 р. А. Білий став фіналістом. Повернувшись з чемпі-

1

2

3

4

5

6

8

7

9

Коли номер вже було підписано до друку, редакція отримала повідомлення: Львівська обласна рада народних депутатів ухвалила рішення щодо встановлення меморіальної дошки на будинку (вул. П. Куліша), де проживав Антон Білий.

нату Польщі у Львів, Антон переходить із СК «Погонь» до одного з найстаріших українських спортивних клубів «Україна», заснованого ще у 1911 р. (рис. 4).

Захищаючи кольори клубу «Україна» (рис. 5), Антон Білий разом з Михайлом Рудницьким, Володимиром Шолдрою, Юрієм Левковичем, Михайлом Тизем, Михайлом Помірком, Іваном Ошудляком, Євгеном Пашиним вибороли першість 1938 року серед боксерських клубів Львівської округи, яка була однією з найсильніших округ Польщі (рис. 6). У цьому самому році СТ «Україна» при двохтисячній аудиторії перемогла український клуб «Світязь» та була нагороджена кубком (рис. 7)*.

У 1938 р. газета «Діло» проводила опитування з метою визначення найкращого спортсмена у Західній Україні за останні 20 років (з 1918 по 1938). За чисельними пропозиціями громадськості, було визначено десятку найкращих. Першим у цьому почесному списку був легендарний український велогонщик Михайло Степняк, другим та третім були легендарні львівські футболісти Олександр Скоцень та Мирослав Турко, четвертою була видатна легкоатлетка Оксана Суховерська, а п'ятим був Антон Білий (рис. 8).

Крім того Антон Білий був визнаний найкращим спортсменом спортивного товариства «Україна» у 1938 р. (рис. 9).

У березні 1939 р. Антон Білий та ще п'ять його товаришів по клубу «Україна» здобули перемоги у першому міжнародному матчі між збірною Польщі та Фінляндії (рахунок матчу 6:1). У тому самому році команда СТ «Україна» за участю А. Білого перемогла Варшавський клуб «Гвезда» з рахунком 15:1, а Антон через деякий час посідає II місце на першості Польщі.

У 1943 р. Антон Білий разом з шістьма товаришами по клубу, в окупованому німцями Львові, перемагає німецьку військову збірну з рахунком 6:1, при чому Антон у першому ж раунді нокаутував німця!

Окремо слід згадати про історичну реліквію Львівського боксу — ринг, на якому боксували з німцями команда СТ «Україна». Ринг був спеціально виготовлений для Львова у Варшаві в 1929 р. без зварювання чи болтів — кований. Після матчу з німцями директор спортивного палацу п. Залевський закопав ринг на подвір'ї палацу. І лише випадково після війни під час копання траншеї, ринг було знайдено. На цьому ринзі боксували великі майстри шкіря-

ної рукавички, на ньому провадилась юніорська першість Європи в Києві у 1974 р. Немає міста на Західній Україні, де б не побував львівський ринг. Він і сьогодні служить львівському боксу!

З 1943 по 1945 рік А. Білий бере участь у Другій світовій війні. Восени 1945 р. до Львова з Москви прибув майстер спорту з боксу Олександр Федяєв для «сприяння розвитку фізкультури і спорту, зокрема боксу» [2].

Він же і відшукав Антона Білого та запропонував поновити тренування у товаристві «Динамо». Як і колись в 1932 р., Антон прийшов на тренування у точно визначений час. Англієць каже, що бокс — це обмін думками за допомогою рухів. Якщо вони мають рацію, то Антон був одним з найбільш «балакучих».

Слюсар-ремонтник газової апаратури, повільний і розсудливий на роботі, він був на рингу невідомим. Найагресивнішим суперником доводилося відкладати на майбутнє задуми про атаку. Тільки встигати захищатися! У товариство «Динамо» згодом, за рекомендацією А. Білого, влились стара боксерська «гвардія» — Юрій Левкович та Володимир Шолдра. У складі товариства «Динамо» в 1948 р. Антон Білий стає переможцем у відомчих змаганнях на першості СРСР.

Останній раз Антон Білий вийшов на ринг у 1955 р. на першості товариства «Труд» у м. Ленінграді. На цих змаганнях А. Білий виборов II місце. А було йому 44 роки! І був він єдиним боксером, якому не було присвоєно звання майстра спорту з боксу, бо був він... неграмотний. Але цей удар бюрократичної більшовицької системи Антон Васильович Білий витримав з гідністю!

У середовищі любителів боксу та серед боксерів і тренерів, мав Антон славетне звання «майстер боксу»! Антон Васильович Білий провів 300 боїв, з них в 120-и переміг достроково, програвши лише близько десяти. З 1946 р. працював тренером, виховав цілу когорту знаних львівських боксерів, чемпіонів УРСР 50–60 років (Олег Федо-

Грамота А. Білого за перемогу боксерської дружини СТ «Україна».

чинський, Віктор Губернюк, Георгій Губерман, Олександр Стратілатов та багато інших видатних боксерів).

Ще один удар компартійні функціонери від спорту нанесли цій поважній, інтелектуальній та мужній людині, відсторонивши його у 1957 р. від тренерської роботи. З 1960 р. А. В. Білий працював малярем на заводі «Кінескоп». Хоч жив самотньо та про те, був оточений увагою та піклуванням своїх вихованців, яких безмежно любив. А своєму любимому учневі В'ячеславу Слончинському подарував свої нагороди, та грамоти, що лягли в основу найбільшої в Україні колекції боксерської атрибутики. Сьогодні це понад 30 тисяч експонатів: нагороди, дипломи, вимпели, марки, книги та багато іншого (серед них капа А. В. Білого).

В'ячеслав Фаустович Слончинський, як і його славетний вчитель А. В. Білий, з 1966 р. навчає боксерської майстерності нове покоління львів'ян. Найсокровенніше його бажання передати свою унікальну колекцію у власність міста Львова. Та, на жаль, це його бажання не знаходить поки що розуміння та бажання сучасних функціонерів від спорту у Львові, зберегти для нащадків унікальну колекцію педагога університету «Львівська політехніка», майстра спорту з боксу та великого подвижника — дослідника історії боксу.

Список літератури

1. **Слончинський В.** Історія львівського боксу. — Львів, 2007. — С. 10–19.

2. **Там само.** — С. 34–39.

3. **Десять найкращих.** Перший спортивний конкурс в історії українського спортивного руху. // *Змаг*, 1938, ч. 40–45.

*Плакета з кубка (не віднайденого) за перемогу в матчі.